

Železný Brod

Kraj: Liberecký

Správní obvod: Železný Brod

Nadmořská výška: 305 m n. m.

Počet obyvatel: 5 642

Adresa URL: www.zeleznybrod.cz

Okres: Jablonec nad Nisou

GPS souřadnice: 50.642741N, 15.254078E

První pís. zmínka: 1352 (672 let)

PSČ: 468 22

Historie obce Železný Brod

Brod vznikl pravděpodobně v 11. nebo ve 12. století při zemské obchodní stezce, která vedla z Prahy do Německa a Polska. Tu se brodili obchodníci přes Jizeru a vznikla zde osada Brod nebo také Brodek. První písemná zmínka o Brodu pochází z roku 1352, o jeho součásti Bzí již z roku 1346.

Již ve 14. století patřil Brod pánům ze Železnice, kteří tu i sídlili. První městská práva získalo město již ve 13. stol. od Přemysla Otakara II. Roku 1468 bylo však vypáleno lužickými vojsky, ale již roku 1501 král Vladislav II. Jagellonský obnovuje městská práva, uděluje krásný a honosný městský znak a pravděpodobně od této doby je Brod nazýván Brodem Železným. Již od 14. stol. se v okolí nalézala a také těžila železná ruda, která se i zpracovávala v tzv. hamrech. Těžba skončila koncem třicetileté války, jednak pro nedostatek dřeva, železné rudy a také se začaly stavět vysoké pece. Dokladem této těžby jsou různé místní názvy a vykopávky.

Panství patřilo Vartenberkům, téměř 150 let Valdštejnům, až v roce 1628 prodává celé panství Albrecht z Valdštejna svému plukovníku Mikuláši Desfousrovi. Této šlechtě patřil Železný Brod až do roku 1848, kdy byla města vyjmuta z poddanství.

Ke konce 30tileté války byl Železný Brod znovu vypálen Švédy a shořela i původní radnice a v ní také veškeré úřední zápisy a dokumenty. Město se opět vzpamatovalo a roku 1660 obdrželo hrdelní právo, roku 1695 právo výročních trhů, čili jarmarků. Tím se městečko vyzdvihlo nad ostatní obce a města panství a stává se hospodářským střediskem celého podhůří.

Šibenice stávala nad městem, na vršku dodnes zvaném Šibeňák, na náměstí stával pranýř a trestné koše.

Roku 1670 postavila vrchnost novou dřevěnou radnici, která byla krásnou roubenou stavbou s podloubím a je známá ze starých obrázků a fotografií. Sloužila až do roku 1890, kdy byla zbourána a nahrazena dnešní, kamennou, v novorenesančním slohu.

V 17. stol. se objevují nová řemesla a řemeslníci se sdružují v cechy. Nejstarším cechem je cech ševcovský - r. 1701. Devatenácté století znamená začátek průmyslové výroby. V druhé polovině století zakládá německý baron Liebig textilní továrnu a rozvíjí se textilní průmysl. Otevírá rovněž břidličné lomy v okolí. 19. stol. znamená také rozvoj města. V doposud dřevěném městečku se začínají stavět zděné budovy v empírovém slohu - Knopovsko, Grosovsko. Jsou zde postaveny tři kašny, je postaven dřevěný most přes Jizeru a později dokonce železný, který sloužil až do r. 1940. Byla zřízena pošta, postaveny silnice do Jablonce, Turnova a k Semilům, zprovozněna trať Pardubice - Liberec a odbočka na Tanvald a Liebig staví i vápenku. Toto období je také zrodem celé řady spolků, které zasahovaly do veřejného a kulturního života města.

V roce 1860 je založen ochotnický spolek Tyl, 1862 Sokol a 1884 hasičský sbor. Tyto spolky trvají dodnes. Další, ve své době významné, později zanikly. Prvním peněžním ústavem byla od roku 1883 Hospodářská záložna a od r. 1898 Spořitelna města Železného Brodu. Koncem 19. a začátkem 20. století se zde objevuje sklářská výroba. Jsou to především brusírny a mnoho lidí pracuje jako domácí dělníci pro německé exportní domy v Jablonci. V roce 1920 je otevřena první česká odborná škola sklářsko-obchodní, která sídlí od r. 1926 ve své krásné moderní budově. Tím se Železný Brod stává nejen městem starých památek, ale také městem skla a skleněné bižuterie, což ho proslavilo po celém světě.

